

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਭਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਭਰਾ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 110-ਏ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਘਾਤਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ, ਪਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 110-A ਤੋਂ 110-F ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਸਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਉਪਾਅ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ *ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ*, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਤਸੱਦਦ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਹਾਦਸੇ ਐਕਟ।

(36) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(37) ਹੁਣ ਇਹ ਕੇਸ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਸ.ਐਸ. ਸੋਢੀ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਪੀਸੀ ਜੈਨ, ਸੀਜੇ, ਡੀਐਸ ਤਿਵਾਤੀਆ ਅਤੇ ਕੇਐਸ ਟਿਵਾਣਾ ਜੇ.ਜੇ.

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

- ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

- ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ।

1983 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 5926

9 ਅਗਸਤ 1985 ਈ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਪੰਜਾਬ ਸੋਧ) ਐਕਟ (1984 ਦਾ I)— ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 11
— ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1974 ਦਾ II)— ਧਾਰਾ 167, 439 ਅਤੇ 439-ਏ— ਭਾਰਤ
ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਆਰ.

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ
ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਸੀ.ਜੇ.)

ਅਤੇ 50— ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ) ਐਕਟ (1984 ਦਾ ਐਲਐਕਸਆਈ)
— ਧਾਰਾ 15— ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 439-ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਸੇਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11— ਧਾਰਾ 439-ਏ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ
ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ - ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ - ਕੀ ਇਕੱਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 439 -ਏ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਰੇ
ਸ਼ਬਦ ਉਪਬੰਧ - ਕੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪਣੀ ਮਹੱਤਤਾ ਗੁਆ
ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਐਕਟ ਦਾ - ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ
ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਸੀਹਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ
167 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ
ਗਈਆਂ ਹਨ - ਸੇਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ
ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪਣਾ - ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਐਕਟ ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ
ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3
ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਜੁਰਮ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ
ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ
ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 439-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ
ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਮੇਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ
ਜਾਬਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਹੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ
(i) ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 439-ਏ (i) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੇ
ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਤਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜੁਰਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ
ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ
ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ
ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅੱਤਵਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ
ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15।

(ਧਾਰਾ 8, 9 ਅਤੇ 10)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 50 ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ
ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਸਾਲ 1964 ਵਿੱਚ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਫੰਕਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ
ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1964 ਤੋਂ,
ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ
ਅਧੀਨ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 50 ਵਿੱਚ ਦਰਜ
ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹੋਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼
ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੁਣ 1983 ਦੇ ਸੇਧ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ

ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲਯੋਗ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਰਨ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ, ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਆਦਿ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1973 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਢਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ ^ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ, ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 50 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਜਬ ਹੈ। ਕਿ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੌਖਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਤਾਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(ਪਾਰਾ 24, 25 ਅਤੇ 26)।

(4 ਜਨਵਰੀ, 1984 ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)।

226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇ:-

- (i) 1983 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 22, 1983 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 22, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ 11 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ।
- (ii) ਰੁਹਿਣ ਲਈ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ 11 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ;
- (iii) ਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (iv) ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ; ਅਤੇ
- (v) ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਸ.ਨਾਗਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਜੀ.ਐਸ.ਗਰੇਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ.

ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਏ.ਜੀ.(ਪੀ) ਐਚ.ਐਸ.ਰਿਆੜ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ. (ਪੰਜਾਬ) ਨਾਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਸੀ.ਜੇ

(1) ਬੀਟੀਪਟੀਸ਼ਨਰਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਟਿਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਪੰਜਾਬ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1983 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸੋਧ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ 3 ਨਵੰਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ

Government of Punjab on 24th November, 1983. Earlier to the

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ 27 ਜੂਨ, 1983 ਨੂੰ 1983 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ।

(2) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਹਮਲਾ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਤੇ 11 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

« 4. ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ: -

- (a) ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ;

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

(b) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 167 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ' ਸ਼ਬਦ 'ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ' ਜਾਂ 'ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ 'ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਕਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ' ਸ਼ਬਦ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ।

11. ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 439 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ, 439-ਏ। ਇਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ-

(a) ਜਿਸਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 120 ਬੀ, 121, 121 ਏ, 122, 123, 124 ਏ, 153 ਏ, 302, 304, 307, 326, 333; 363, 364, 365, 367, 368, 392, 394, 395, 396, 399, 412, 431, 436, 449 ਅਤੇ 450 ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ 1860 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3, 4, 6, 5, ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ 450 ਅਧੀਨ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. 1908, ਅਤੇ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1959 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 25, 26, 27, 28, 29, 30 ਅਤੇ 31, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(b) ਜਿਸਨੂੰ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ,

ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਰਥਾਤ: -

(i) ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(ii) ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਔਰਤ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀ;

(iii) ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ

ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ।"

3)) ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ:-

“ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ, 1973 ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 (1974 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ 2) ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ।

4) ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਸੀ, ਪਰ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਇਹ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ: -

(1) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇਸ (ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼) ਧਾਰਾ 439- ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਏ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਵਿੱਚ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹਨ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 439-ਏ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 30 ਧਾਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ 30 ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ (ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ;

- (2) ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸੋਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਧਾਰਾ 439-ਏ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (3) ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕੁਝ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਧਾਰਾ 437 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਹਨ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਘੱਟ ਵਿਵੇਕ ਹੈ।
- (4) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਧਿਆਇ 15 ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 8 ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 153-ਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਨਮ ਸਥਾਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ. ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ, ਧਾਰਾ 153-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 6 ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚੋਂ ਧਾਰਾ 124, 125, 126, 127, 128, 129 ਅਤੇ 130 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 16 ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 308 311 ਅਤੇ 327 ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦੇ, ਧਾਰਾ 439-ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਨਮਾਨੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਮਨ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ;

(15) ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੋਧ ਦੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰਿੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ;

(6) ਕਿ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਖੁਲਾਸਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਈ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ।

(6) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੀ ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖ, ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਇੱਕ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਆਮ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾ 439-ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ (iii) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ (iii) ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਾਧਾਰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 439-ਏ; ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

(7) ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਕੁਝ ਨਿਆਂਇਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

(8) ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ 1 ਸਤੰਬਰ, 1984 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ) ਐਕਟ, 1984 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਗੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3 ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਜੁਰਮ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ। ਧਾਰਾ 15 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (4), (5), ਅਤੇ (6), ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ

“(4) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

- (5) ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜ਼ਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁੱਤਰ, ਜੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਚਲਕੇ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ-
- (a) ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ
- (b) ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (6) ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਟਾਇਰ ਲਈ ਕੋਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਨ।

(9) ਹੁਣ Now11a ■ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (5) ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨੰਬਰ; ਸੀਪੀਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ 'ਤੇ ਕਿ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ' ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੁਣ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ - ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

ਧਾਰਾ 439-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 439-ਏ(i) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੇ 15 ਵੀਂ।

(10) ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ **ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ (1)** ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਐਮ.ਐਮ. ਪੁੰਡੀ, ਜੇ., ਵਿਚ, ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅੱਤਵਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕੇਵਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਰਡੀਨੈਂਸ/ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15, ਧਾਰਾ 439-ਏ (ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 439 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਤੱਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ/ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਅੱਤਵਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪ-ਅਧੀਨ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (5)।

(11) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (5) ਦੀਆਂ **ਧਾਰਾਵਾਂ**, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਛੱਡਣਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

(1) ਸੀ.ਆਰ. ਆਰ.1292/84 ਨੇ 21 ਸਤੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(12) ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ **ਵਾਇਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ**। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੀਵਿਥਾਨ ਦਾ ਮੂਲ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ। ਖੋਹ ਲਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਵਿਥਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ; ਕਿ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਨਾਲ ਸੀਵਿਥਾਨ ਦਾ ਮੂਲ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ; ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ) (ਕਲਾਸ-1) ਨਿਯਮ, 1976 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਐਪ ਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਟਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ; ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ ਜੋ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹੁਣ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ 1983 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜੁਰਮ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ

ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ।

(13) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਏਗਾ; ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਧ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ; ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸੀਵਿਥਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of
Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

ਉੱਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੋਵੇਗਾ; ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਕੇ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ, ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ. ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(14) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਬੀ) 'ਨਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਅਪਰਾਧਾਂ' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: -

"(ਬੀ) 'ਨਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਅਪਰਾਧ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ-

- (i) ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 (1860 ਦਾ ਕੋਦਰੀ ਐਕਟ ਨੰ. 45) ਦੇ ਅਧਿਆਏ VIII ਅਤੇ X ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਅਪਰਾਧ;
- (ii) ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1959 (1959 ਦਾ ਕੋਦਰੀ ਐਕਟ ਨੰ. 54) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ 'ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ;
- (iii) ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਐਕਟ, 1953 (1954 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. 12) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ"।

(15) ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ (i) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਅਧਿਆਏ VIII ਦੇ ਅਧਿਆਏ VIII ਅਤੇ X ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 141 ਤੋਂ 160 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਅਧਿਆਏ X ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 172 ਤੋਂ 190 ਤੱਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ (ii) ਅਰਨਸ ਐਕਟ, 1959 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ **ਤਿੰਨ** ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹਨ। ਧਾਰਾ (iii) ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਦੀ ਪਰਖ ਹੈ **ਇਹ**

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(16) ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 1973 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(17) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਲਈ ਲਾਗੂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ, 1898 ਦੇ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ 1923 ਅਤੇ 1955 ਵਿੱਚ ਕੋਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ। 1955 ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਵਿਆਪਕ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ ਜੋ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਕਿਊਰ, 1898 ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਆਪਕ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਕੋਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1955 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(18) ਪਹਿਲੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 1958 ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਚੌਦਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਵਾਂ; ਇਹ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚੌਦਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਆਮ ਸੋਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਡ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸੁਝਾਉਣਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਥਾਨਕ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ। ਕੋਡ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਰਥਾਤ, ਚਾਲੀਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਸਤੰਬਰ, 1969 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਖਾਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਚੌਦਵੀਂ, 25 ਵੀਂ, ਤੀਹਵੀਂ, ਤੀਹਵੀਂ, ਤੀਹਵੀਂ, ਤੀਹਵੀਂ ਅਤੇ ਚਾਲੀਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ।

(19) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ: -

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

- (i) ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;
- (ii) ਵਿੱਚ ਦੋਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ; ਅਤੇ
- (iii) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(20) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। . ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, 1974 ਦੇ ਐਕਟ 2 ਦੁਆਰਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ, 1973 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 50 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਰਾਜ. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1964 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ।

(21) ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੁਣ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇਸ਼ੀ ਲਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(22) ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ) (ਕਲਾਸ I) ਨਿਯਮ, 1976 ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 2(ਏ) 'ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪੋਸਟ' ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ I ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪੋਸਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਹੁਦੇ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ। ਨਿਯਮ 2(f) 'ਸੇਵਾ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਾਖਾ) (ਕਲਾਸ I)। ਨਿਯਮ 3 ਪੋਸਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 7 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਨਿਯਮ 8 ਉਹਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 9 ਰਜਿਸਟਰ ਅਲ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 10 ਰਜਿਸਟਰ A-II ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮ 11 ਰਜਿਸਟਰ A-III ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 18 ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਹਨ ਜੋ ਸੀਨੀਅਰਤਾ, ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਹੁਦਾ' ਕੀ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ I ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 37 ਆਈਟਮਾਂ ਹਨ। ਆਈਟਮ ਨੰ: 9 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ।

(23) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਗਰੇਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ, ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ; ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਆਦਿ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ।

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of
Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

ਨਿਆਂਇਕ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੀ. ਕਾਰਜਕਾਰੀ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ, ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੱਜ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏਗਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੂਰਨ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਵਕੀਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ) ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਹੈ: ਨੂੰ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(24) ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਸਾਲ 1963 ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1964 ਤੋਂ, ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਉਹ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਿਯੰਤਰਣ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਢੁਕਵੀਆਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 1974 ਦੇ ਐਕਟ 2, ਭਾਵ, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973, ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 50 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ' ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸਿਪ ਕੇਸ—*ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸੰਕਲਚੰਦ ਹਿਮਤਲਾਲ ਸ਼ੇਠ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ*, (2), ਭਗਵਤੀ ਜੇ. (ਹੁਣ ਮਾਈ ਲਾਰਡ-ਡਾਈ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ। ਆਰਟੀਕਲ 50 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬੁਡਿੰਗ ਸਰਵਮਨੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਾਂਗ ਹੋਵਰ ਕਰਨਾ ਆਰਟੀਕਲ 50 ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ, ਇੱਕ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵਰਣਨ ਗ੍ਰੈਨਵਿਲ ਐਸਟਿਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(2) ਏਆਈਆਰ 1977 ਐਸਸੀ 2328

'ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੂਲ ਆਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ

ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਨਿਯੰਤਰਣ ਜਾਂ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ।"

1973 ਕੋਡ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ Vlii ਅਤੇ X ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ft ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।108। , 109, ਅਤੇ 110 ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ। ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: - ,

8.10 ਸੈਕਸ਼ਨ 108, 109 ਅਤੇ 110 ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦੇਸ਼-ਧ੍ਰੋਹੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜੱਜ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਜਾਂ ਧਮਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਅਵਾਰਾਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਦਤਨ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇੱਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। .

2. 11: ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਤ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ! ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ. ਪੜਤਾਲ

ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਨਿਯਤ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ”

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ, ਇਹ ਕੇਸ *ਸਟ੍ਰਿਕਟੋ ਸੈਂਸੇ* ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਤੱਥ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹੋਰਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ (ਕਿਉਂਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਜਿਸ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 1983 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਹੁਣ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲਬਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਯੋਗ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਈਡ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਨ। ਵੱਡੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਫਾਈਲਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਡੇਟਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਡੇਟਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਫਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡਾ ਤਜਰਬਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਪੂਰਵ-ਪੇਸ਼ੇ ਕਾਰਨ, ਫੌਜਦਾਰੀ

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of
Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 107/151, 109, ਆਦਿ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਖਿਅਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

25.) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੂਰਨ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ, ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਆਦਿ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਆਂਇਕ ਅਫਸਰਾਂ ਵਰਗੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ, ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਆਦਿ, ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ. ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ, ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਆਦਿ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਦਾਲਤੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਜਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੈੱਟ-ਅੱਪ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ .there ਹੈ. 1973 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਤੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਫੜਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਹੁਣ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਕਦੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿਰਫ਼

ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਢਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿਤ, ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਿੱਲ, 1978, ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 94, 95, 96 ਅਤੇ 97 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ:-

"94. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੱਜ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਾਜ਼ਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਜ਼ਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਹੈ। ਅਜੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਵਿਧਾ ਜਾਂ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਕੇਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

95. ਦੂਸਰੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿੱਲ ਦਾ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹਿੱਸਾ ਪੀੜਤ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੁਆਰਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦ

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of Punjab*arid another (Prem Chand Jain, C.J.)

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਦਲਵੇਂ ਸਰੋਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਕੀਲਾਂ ਵਜੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੰਡੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 217 ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ. ਅਨੰਦ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ।

96. ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ, ਜੋ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਧੀਨਗੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪਰ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦਲੀਲ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਫੀ ਮਜ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸੁਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ

97. ਬਿੱਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਧਾਰਾ 7 ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਸਲਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Sukhdev Singh Dhindsa and another v. The State of Punjab and another (Prem Chand Jain, C.J.)

ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਅਨੁਭਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਕਿ ਸਮੇਲਨ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ। ਸਮਾਜ. ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਲੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

(26) ਜਿਵੇਂ ਕਿ iAs5 ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, IVab ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਚੰਦਰਚੂੜ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਣ ਲਈ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ।, ਧਾਰਾ 4 ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਅਣਡੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 50 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪਰਾਧ. ਪਹਿਲਾਂ ਫਲੱਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਦੇ ਖੋਖਲੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਿਰਪੱਖ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ

ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 50 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, 'ਹੁਣ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਵਾਜਬ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ / ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(27) ਹੋਰ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

(28) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਡੀ.ਐਸ. ਤਿਵਾਤੀਆ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ